

A' ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indúlt BÉTSBŐL Szeredán 19. Decemb. 1787.

Hadi - Környülállások.

Minden tudósítások, így szól edgy Bétsi Iró, melyek 5-dik Nov. fogva 12-dikig Konstantinápolyból érkeztenek, a' Muszka-orizág ellen tökéletesen meg-határozótt Török háboruról ugyan azon edgy hangon beszéllenek, és a t erősítik, hogy a' Török gyalog hadi-seregnek száma 207-ezer 400, a' Lovosnak pedig 240 ezerre mégyen, a' Tengeri és más városokat őrző katonasággal edgyütt. Mint hogy a' Török-seregnek szüntelen közelitgetnek a' F. Ts. és K. határ-szélekhez, azért a' F. Ts. Táborhoz-is olly

rendelés ment, melyszerént még több seregek utoznak a' határ-szélekre, és a' mely Seregek az Országban bejebb fekszenek vala téli szálláson, a' határszélekhez közelebb szállítottak. Azon 30-ezerből álló F. Ts. segítő-sereg, mely 20-ezer Muszkákkal minden órán edgyesítettetni mondatik, már hadi Postával, Patikával és Ispotálllyal van fel-készülve, és úgy beszéllenek, hogy ezek fognának lenni az első, kik a' *Márs* oltárán Török vérrel fognának áldozni. A' Bétsbe érkezett és a' F. Ts. és K. Tábournál szabad szolgálatot vállalni kívánó Muszka Tisztek azt erősítik, hogy *Pétervárában* még csak lehetségesnek sem tartják a' békeiséget, és Muszka-ország *Katharina* alatt soha olyan nagy hadi-készületeket nem tett, mint a' jelenvaló időben. Az a' közönséges hír, hogy edgy Hertzeg *Koburghoz* küldetett Muszka Kurir olly hírrel érkezett volna-meg, melyszerént nem régiben a' Muszkák és a' Törökök között *Krimiában* fegyverre kerülvén a' dológ, a' Muszkák közül 4000 a' Törökök közül pedig 11-ezer férfiak estenek légyen-el. A' múlt hónapnak 8-dikán érkezett Levelek szerént, azoknak a' Török seregeknek, kiknek vigyázatlanságok miat az Oct. 12-dikén esett *Kinburni* csata igen szerentsétlen vala a' Török részéről, mind fejek vétetett, és *Konstantinápolyban* ki-függesztettek, hogy ez-által a' népnek meg mutassák, hogy a' ki vitézül nem akar a' hadban el-veszni, azok kéntelenítettnek csufoson végzeni életüket. —

Azt minden levelek igaznak erősítik, hogy a' Török a' F. Ts. és K. szélekhez közelebb szállította Seregeit és minden ahoz tartazó készületekkel u. m. Tábourni Postával s t el-van készülve, a' honnon a' Ts. és Királyi Seregek-is a' szélekhez közelebb vetették

ték magokat, minden puska lövésnyire meggyujtható lárma-fákat álitottanak-fel, és minden lárma-fa mellé őrző gallibákat épitettének, mellyekben az őrzők nem tsak meg-sokosittattanak, hanem mindenik mellé edgy edgy 48 fontnyi gollyobifos ágyuis tetetet az ahöz tartazó Pattantyusokkal, hogy' ha az alkalmatofság ugy kívánná jó szolgálattot tehessenek. De itt reméljük, hogy minden órán bővebb hirekről fogunk tudositatni; mert a' Törökök éjjel nappal áfsák a' sántzokot nem megszize a' határ-szélektől, és azon 30-ezer Törökök, kik Belgrádtól tsak 5 mért-földnyire feküsznek vala, a' Száva vizén lett hidtsinálás után hirtelen bé-takaradtanak, és a' Várat egész tehetségek szerént meg-erősítették. A' közelebb jött levelek semmi békeességgel nem biztatnak a' Török és a' Muszka részéről, noha a' Muszka vitézek ottan ottan iszonyú vérontásokat tesznek amazokon. A' Mohioból Oct. 30-dikán irt tudositás szerént Muszka Fő-igazgató Vezér *Románzov* ezt a' Táborozó modot találta vala-fel, hogy a' nép az Országban ne drágittaná az eleséget, a' Török földjére szállitattnék edgy Tábor; a' honnan nem régiben edgy sok ezerből álló Muszka Tábor, *Kotzimnak* edgyik oldala felől meg-szállotta a' lepájos helyet Mólduvában, és ott a' Török könnyeren fog ki-telelni. Nov. 4-dikén *Potemkin* Vezértől Pétervárába és onnan ide érkezett bizonyos tudositás szerént, ama mindenek előtt esmeretes Pártütő Proféta *Sájkmanzur* alatt 8000 Kubániai Tatárok jelentenek vala-meg mezteláb, kiket a' Muszka Tábor észrevevén, a' Kuban folyó vizén által ment, és 4000-et le-vágván, a' többit el-szélesztette; és ez az a' tsata, melyről a' minap emlékeztünk vala, hogy a' *Tököli* vezérsége alatt esett. A' ki a' Muszka és Törökök között esett ütközete-

teket mind meg akarja tudni, annak a' múlt szombaton költ Bétsi *Dearimat* kelletik olvasni; mivel a' mi keskeny levelünk azokat bé-nem foghattya. — Amaz ohajtva várt hires *Kaputány* Bafsa, az Egyiptomi Pártütöknek ostroma, minekutánna az Egyiptombéliekkel békefésre lépet, és a' maga Hadnagygyát maga helyett Kairoba Helytartónak hagyta volna, Nov. 17-dikén 25 Milliom Piásterrel érkezék-meg Konstantzinápolyba nagy ágyuzások között, hól nagy öröm és ajándékok között fogodtaték-bé; de szerentsétlenül; mert edgy lántzon hozott Tigrisse lévén magával, ez a' lántzról másnap el-szabadúlván, az orra tzimpáját alkalmasint meg-körmölte.

Elegyes hírek.

A' Ferentz Fő Hertzeg következő Lakadalmára 6000 emlékeztető pénz-darabók készítettnek: ezen Lakadalomnak alkalmatosságával, a' mint mondják, a' F. Tsászár 8 szegény leányokat fog-férjhez adni. — A' G. Gyulai Samuel Gyalog Régimenttyénél volt Oberstlajtnant Ur Kotzi Obersterré, az első Major Ur Pongrátz Oberstlajtenántá, a' második Major B. Dieterich első Majorrá, ennek helyébe pedig volt Granaderos Kapitány Ur *Jeszenovszki*, tétettenek. Hasonlóképpen elő mozdittattanak az *Eszterházi Miklos* Gyalog Régimenttyénél, első Major Gruber Ur Oberstlajtnántságra, második Major *Dalken* első Majorságra, ennek helyére pedig Gránád. Kapitány *Berge* Ur. — Sáros Vármegyében báróm Falusi Birák példáson meg-mutatók az el-múlt hónapban, hogy még ma-is vagyon a' Magyarban régi igaz katonai vér 's hazája és Királya mellett buzgó szív. Parantsolator vévén ezek az ujj katonáknak ki-állittása iránt, el-végezték egyenlő aka-

rattal magokban, hogy tulajdon gyermekeiket adnák
cd. Kettőjöknek ezen 's több ilyen szóváira „*hogy
az Ország Fejedelméhez való engedelmeesség és a'
hazának szeretete kívánnák minden igaz Magyarinak
az ő elejéhez hasonló Vitézségét* „ azoknak gyerme-
kei magokat a' katonaságra önként el-szánák. A'
harmadiknak (ki edgy Somos nevű Mező - Várófsots-
kának Birája vala) fija, nem akarván az ő Attyának
sem szép intéseit, sem kérését bé-venni: elő áll az
öreg, mint edgy valóságos *Latzedemon*-béli próbált
Vitéz, tulajdon gyermekit meg-kötözé, és maga sze-
mélyesen adá által ezen Vármegye Vice-Ispányának
Manigay, Urnak így szólván: „ Itt vagyon ez a'
hundszfút, a' ki nem akarja betsületinek tartani, Ki-
rállya és hazája mellett életét-is fel-áldozni. — —

Még történt a' m. h. 8-dikán edgy más példás
hazafiúi tselekedett a' Miskóltzi Kerületben-is: innét
az iratik, hogy a' meg-nevezett napon ottan gyűlés
tartatván, Püspök *Batsinszki* Ur ő Exel. T. Espe-
rest *Szarovits* Ur által jelentette légyen az Ó hitű
Görög Papoknak, hogy azok a' magok halgatoikat
minden igyekezettel az ő Királlyok mellett való hü-
ségre emlékeztetvén, a' magok hazájok mellett való
katonai szolgálatra kizsütnék. A' Papok erre nem
csak készségeket mutatták, sőt ajánlották-is mago-
kat, hogy ha ő Exc. maga-is bizonyos számú ujj
katonákat állítani szándékoznék, abban ök-is vé-
kony tehetségek szerént feigittségül kívánnának len-
ni — ki méri mondani, hogy ez nem követésre
méltó példa? — A' Mesterségeknek és Tudományok-
nak nagyra betsüllője a' mi F. Monárkhánk, edgy
Ludányi nevű betsületes Debretzeni Timár Mester-
embernek, a' maga mestersége szörgalmatos folyta-
tásának jutalmául, és az efféle igyekezeteknek má-
fok-

fokban való fel-gerjesztéséül, a' napokban edgy emlékeztető arany pénzt ajándékozni méltóztaték. Nemkülömben edgy Temesvári nem-edgyesült Ó - hitű Papnak-is a' nemzeti Oskolák' körül megbizonyított szorgalmas fáradtságát, ugyan ezen Tudományok' és Mesterségek' édes Attya arany-pénzel jutalmaztatá-meg. — A' Bétsi Udvarnál lévő Muszka Követ Hertzeg Galitzin, ama nagy Magyar Historikus' és a' Pesthi Univerfitásnak Könyv-tárnokja Pray Ur által Krimiának el-foglalásáról iratott verseit, ezen Titulus alatt: *Tauria Juri Russico a CATHARINA II. Autocratice bello & pace asserta Poëmaticion.* — *E Bibliotheca Regiae Universitatis Pestiensis,* — a múlt Octoberben a' Pétervári Akademiának küldvén, midön ez a' munkát nagy érdemnek találta volna, el-végzette, hogy a' F. Tsászárné eleibe terjessze. Ő Felsége nagy neven vévén, a' tudós Szerzőt edgy nagy arany Monétával, melly Krimia' el-foglaltatásának emlékezetére veretett vala, kegyelmesen meg-ajándékozni méltóztatott. A' most utólszor Bétsbe járt Kurir által vevé a' Követ Ur ezen ajándékot, hogy azt Pray Urnak Pestre le-küldje. — Ezen pénz 33. Tsászári aranyat nyom. Az edgyik oldalán vagyon a' Tsászárnénak Képe, Muszka feljül való irással, a' másikon pedig Krimia a' mellette fekvő Tartományokkal és a' Tenger' kebelével ugyan Muszka nyelven való betűkkel, mely az esztendőre és az el-foglalásnak historiájára néz. —

Zemplin Vármegyében Terebesen minden esztendőben 4 Sokadalmok (Vásárok) 3 napig fognak tartatni. Az első léfzen 7-dik Jan. a' második 2-dik Máj, a' 3-dik 31-dik Juliusban, a' 4-dik 10-dik Octoberben. — Az Erdélyből Szebenből vett Tudofitás szerént „ itten a' Kovátsoknak és Lakatofoknak

fenmi más munkát tenni nem szabad, hanem szüntelen hadi-készületekre tartazó vás szerzámokat, és a' minden-féle hadi készületek leg nagyobb mértékben folynak, — Gróf *Orelli*, ki *Klébersberget* az edgymásközött esett viadalban meg-ölvén Szakfzoniába Czittauba szaladott vala, a' F. Monárkhától kegyelmet nyert, és a' *Hohentzoler* Sergében vizont Oberfláidináti tiztséget ért. — Antverpiából 4 dik Detzembr. azt irják, hogy az A. Belgiumi Ts. és K. tellyes hatalmú Minister Gr. *Trautmansdorf* Ur Exc. Bétsből rendelést vett volna, melly-szerént az Udvar számára 8 esztendőre 2 Millionyi költsön Forintókat fogna 4 p. Centóra fel-szedni bizonyos feltételek alatt: azon dológ a' tudósítás szerént, a' meg-nevezett nap előtt, harmad nappal tétetett *Antverpiában* és *Brüssselben* közönségesé. — — —

— — Ez az hir-is nevezetes, melly ujja támodni kezd, hogy az *Ángliai Korona örökösse* a' *Vállisi Printz* az *Orániai Printzessint*, ki 18-dik Nov. 17 esztendöt töltött-bé, fogná feleségül venni.

Bétsben a' Lakatosoknak olly parantsolat adattott, melly-szerént edgy néhány millio Spanyol Sarrampokba való appro éles és hegyes vasoknak csinálásához kezdjenek és bizonyos idő alatt el-kelletik végezniük. A' réz edényt csinálók pedig fok ezer Tábori fazakat, tálat és ivó edényt készittenek. — A' F. Tsáfzárnak Német Birodalombéli *Verbunkja* rendelést vett, hogy az ezután katonaságra álló ifjakkak 10 forintokkal több foglaló pénzt adjanak, 's azt irják, hogy azoknak a' 332 fizekereknek és Ország-Kotsisoknak, kikkel már ő Felsége 2 esztendőre kötesre ment, és minden loért napjára 1 for. a' Kotsisnak pedig 15 kraitzárt fizet, ezen hónapnak 22 dikén edgyütt kellett lenniük készzen az u-

tozásra, és többeket-is vésznek fell, valamint a' kenyérsütő Legényeket-is megint szorgalmatosan gyűjtik. — A' Bétsben malató Portugalliai *Residens* Ur, parantsólatót vett a' maga Királynéjától, hogy itt feles számú Normális Oskoia-béli könyvek exexplárjait vásárolván Lisabonába küldje, hól azok a' Német nyelvből meg-fordittatván, ott-is az Oskolák tanuló réguláivá tétéfsenek.

Edgy jó szivü Fejedelemhez illő alább irt minapi tselekedetről beszéllenek a' Bétsiek: — Edgy még a' 7 esztendeig tartott Pruszszus háború' tüzet ki-állott Hadnagy meg-áll nem régiben a' több instálok közöt, a' F. Ts. és Királyi Udvar tornáttzában, 's ezen szokkal adja-által instáló levelét a' Monárkhának: Felséges Uram! e' már a' 99-dik instántziám, mellyet Felségednek adtam, még-is vigasztalást nem vehettem, Feleségemmel 12 élő gyermekeimmel tsak 200 forint *Penfioból* kelletik élnem. Szemibe néz a' Kegyelmes Monárkha, 's kérdi: hól lakik? Ez a' maga szállását a' *Leopóld*-városban meg-nevezvén, az instántziát magánál tartya ő Felsége és ezt haza küldi. Egyszer dél-után tsak bé-toppan a' Monárkha véletlenül a' Tiszthez 's olvasni kezdi a' gyermekeket: edgy 2, 3, 4, 's t. hiszem itt nem 12-tő, hanem 14 van, mond a' Monárkha Felséges Uram! felel amoz, ezt a' kettőt, most 5 esztendeje az ablakom alatt találtom, 's gondolván, hogy a' hól 12 el-éll, más kettő-is el-nyomoroghat ott bé-fogodtam: jól van! keresztényi módon tselekedtél, imhól 100 arany, és ennek-utánna minden gyermekre 100 forint esztendei fizetéfed léfzen, a' magod Penfiodon kívül — lám, hogy ad a' Kegyelmes Monárkha ott, a' hól adni kell!